

Een toetje voor de eeuwigheid

In Balverliefd aandacht voor de gang van zaken achter de schermen van het voetbal en opvallende gebeurtenissen aan de rand van het veld. Deze week over een gepland eerbetoon aan Ab Wit, wiens vondst het voetbal verrijkte.

Op een avond in 1972 zat Ab Wit thuis in Wageningen aan zijn keukentafel en kreeg een idee dat het voetbal blijvend zou veranderen. Het was een even eenvoudig als geniaal plan, dat vijftig jaar geleden bij de huisarts opborrelde. Wit, die zijn praktijk combineerde met een betrekking als clubarts én voorzitter van de toenmalige Eerste Divisie-club WVV Wageningen, betreunde dat een voetbalseizoen voor de meeste clubs vaak al ruim voor het einde was doodgebloed. Een select groepje streed om promotie, terwijl na het wegvallen van de Tweede Divisie in 1971 voor degradatie niet meer gevreesd hoefde te worden. Nog vóór de helft van het seizoen hadden de meeste clubs nog maar weinig over om voor te spelen. Er moest een manier zijn om de competitie langer aantrekkelijk te houden, meende Wit. De dokter zocht naar meer spanning, prestige, vermaak en kreeg een ingeving: wat als er naast het kampioenschap ook een prijs zou worden uitgereikt aan de best presterende ploeg per seizoen-deel. Een periodetitel. Met aan het eind van de rit een strijd tussen alle periodewinnaars met promotie naar de Eredivisie als ultieme beloning. Binnen de kortste keren schreef dokter Wit het recept waarmee hij de naslagwerken zou halen. Die avond,

aan een Wageningse keukentafel, werd de nacompetitie geboren. Een jaar later was De Graafschap al de eerste club die ervan profiteerde. Als voorzitter beleefde Wit de primeur met gemengde gevoelens. Zijn eigen club greep, net als Volendam en PEC Zwolle, naast promotie.

'Ik heb de man nooit ontmoet, maar hij heeft me wel prima herinneringen bezorgd', zegt Guus Hiddink, één van de spelers die in 1973 dankzij Wit naar de Eredivisie werden gelanceerd. 'Die nacompetitie was natuurlijk heel slim bedacht. Het seizoen werd veel leuker. En wij plukten met De Graafschap meteen de vruchten van zijn idee. Wij eindigden bovenaan in een competitie met de andere periodekampioenen Wageningen, Volendam en PEC Zwolle. Ik weet het nog

goed.' Hiddink herinnert zich de volgepakte stadions, de opzweepende speeches van zijn bevlogen trainer Piet de Visser, het doelpunt dat hij zelf maakte tijdens de laatste wedstrijd in Zwolle en de feestvreugde in de Achterhoek na het bereiken van de Eredivisie. Mooie tijden. 'Daarvoor ben ik dokter Wit dankbaar.' Zozeer, dat Hiddink best wilde meedoen aan een initiatief om de eerder dit jaar overleden voetbalvisionair postuum erkenning te geven. Nu is zijn cv na tal van functies en prestaties over de hele wereld weer een regel rijker: erelid Werkgroep Ode aan Nacompetities en Ab Wit Zaliger. 'Toch weer een mooie titel erbij.'

Het initiatief werd bedacht door Jaap Huurman, een man die het gewend is

om tegen de stroom in te zwemmen. Beroepsactivist, noemen ze hem nog weleens. De Velpenaar, opgegroeid in Wageningen, beschouwt het als een compliment. Hij was raads- en statenlid namens de PvdA en trok de wereld over met zijn bedrijfje in welzijns- en ontwikkelingswerk, Nulti-Mational genaamd. Huurman bond de strijd aan tegen de apartheid in Zuid-Afrika, was solidair met minderbedeelden van Oost-Europa tot India en Nicaragua, organiseerde inzamelingsacties en benefietconcerten, hield toezicht op verkiezingen in Mongolië, richtte onvermoeibaar actiegroepen op, ging openlijk tekeer tegen het gekonkel binnen zijn eigen PvdA, tegen kernwapens, tegen het kapitalisme, tegen armoede, tegen vervuiling, tegen huisvestingsproblemen in zijn eigen buurt. Tegen alle denkbare vormen van onrecht. Nu, op zijn zeventigste, knokt hij voor Ab Wit. 'Een man die meer erkenning verdient', vindt Huurman. 'En datzelfde geldt natuurlijk voor FC Wageningen. Een miskende club.' Huurman was trouw supporter. Herstel: dat is hij nog steeds.

Het is dertig jaar geleden dat FC Wageningen failliet werd verklaard, maar de verwerking is nog in volle gang. 'Het doet nog altijd pijn', zegt Huurman, starend naar vergeelde spelersfoto's in de kantine van de Wageningse Berg. Het stadion waar hij als klein ventje tegen de reclameborden naar het voetbalen keek, waar hij later op de staantribune in de ban raakte van Epi Drost, Jan van Osenbruggen en Eus van Vijfeijken. En waar hij nog altijd niet langs kan rijden zonder kippenvel te krijgen. 'Die lichtmasten zien is genoeg, nog elke keer weer.' Huurman draagt een Wageningen-shirt dat de tand des tijds niet volledig heeft doorstaan. Het linkerpootje van de letter W hangt moedeloos voorover gebogen. Een troosteloos beeld, dat vloekt met het karakter van de bezitter. Nog altijd acht hij niet uitgesloten dat FC Wageningen eens weer zal verrijzen. Door een filantroop, een investeerder, een wonder. 'De hoop blijft dat hier ooit weer wordt gevoetbald. Je droomt ervan.'

Tegen die tijd zal het uit 1899 stammende stadion de moeder aller opknabbeurten ondergaan moeten hebben. Maar de restanten worden liefdevol beheerd door een legertje vrijwilligers. Het veld ligt er zelfs prachtig bij. Bijna elk jaar komt er wel een buitenlandse club op trainen. Deze zomer streek de Belgische landskampioen Club Brugge hier nog neer in de voorbereiding. Hoewel er nog hoogstzelden een bal rolt op de Wageningse Berg, komen verstokte FC-fans nog op regelmatige basis samen in het stadion. Elke dinsdagochtend komen gelijkgestemden samen om, tussen de ruïnes van hun jeugdherinneringen, te »

'Alle Nederlandse clubs zijn aan Ab Wit schatplichtig'

Jaap Huurman, de initiatiefnemer van het eerbetoon op de Wageningse Berg. 'De hoop blijft dat hier ooit weer wordt gevoetbald.'

praten waarover ze nooit uitgepraat raken: de spelers, trainers en wedstrijden die hun leven kleurden. Verhalen van minstens dertig jaar oud, die met het verstrijken van de tijd alleen maar mooier worden. 'Afgelopen dinsdag waren we met veertig man', zegt de ook aangeschoven Marjan van der Klift, die als psycholoog ervaring heeft met rouwprocessen. 'Dat is het nog steeds voor veel mensen hier. Sommigen blijven erin hangen.' Ook zij kwam als kind al naar het stadion. Ook zij kan nog altijd niet naar de lichtmasten kijken zonder week te worden. Van der Klift heft het clublied aan: 'Wij trekken zingend naar de Berg, de groene vlaggenzee; en gaan na twee keer drie kwartier, juichend naar benee...' Een gelukzalige lach verschijnt op haar gezicht. 'Zo liepen we vroeger altijd naar het stadion.' FC Wageningen zat verankerd in haar familie. Neef Frits van der Klift speelde in het eerste elftal, moeder Joke was bestuurslid. In die hoedanigheid werkte ze jarenlang samen met voorzitter Ab Wit. 'Hij was een intelligente, betrokken en heel geliefde man', weet Van der Klift van verhalen van haar moeder en anderen. Huurman knikt. 'Maar', zegt hij, 'Wit kon zijn spelers ook aanpakken. Als ze kwamen zeuren over geld, schopte hij ze zo weer buiten. "Eerst presteren, dan praten we verder", zei hij dan.'

Het laat onverlet dat Wit werd gewaardeerd door de voetballers van Wageningen. Hij was geen typische bestuurder, maar iemand met grote affiniteit voor sport. Zelf had hij op hoog niveau geroeid. Als coach reisde hij in 1960 met de roeiploeg naar de Olympische zomerspelen in Rome. Enkele jaren later werd Wit benoemd tot voorzitter van FC Wageningen-voorloper WVV, waar de huisarts zich ook ging ontfemen over de medische zaken. 'Dokter Wit was een wereldgozer', laat Rob McDonald telefonisch weten. De Engelse stormram-

Dokter Ab Wit.

FOTO: GEMEENTECHIEF WAGENINGEN

Het cv van Guus Hiddink is een regel rijker: erelid Werkgroep Ode aan Nacompetities en Ab Wit Zaliger

Jan van Halst in het seizoen 1989/90 aan de bal voor FC Wageningen.

FOTO: VOETBAL INTERNATIONAL

spits verruilde SC Cambuur in 1980 voor FC Wageningen. 'Dokter Wit zorgde dat ik me thuis voelde. Hij sprak goed Engels en was een slimmerik, met alles wat me dwars zat kon ik bij hem terecht. Bij hem thuis voerden we hele gesprekken, niet alleen over voetbal. We spraken over Engeland, Nederland, onze families, het leven. Hij was vriendelijk en behulpzaam. En niet alleen voor mij. Alle spelers waren gek van hem.' Oók omdat Wit de gewoonte had een grote doos frikadellen en kroketten mee te nemen naar de laatste training voor het weekeinde, erkent McDonald. De kennis over voeding was nog beperkt. 'Het was een andere tijd. Toen ik later bij PSV speelde, aten we daar ook nog frikadellen bij de lunch. Pas toen Ruud Gullit kwam en daarover zijn verbazing uitsprak, veranderde dat.' De dubbelrol van Wit bij FC Wageningen leidde tot bijzondere situaties. McDonald: 'Het ene moment zat je tegenover de voorzitter en was je in gesprek over salaris of premies. Maar als je een pijntje had, zat hij even later als clubarts over je knie gebogen. Unieke man.'

Een vakman als dokter, vertelde Peter Wiegink onlangs aan Omroep Gelderland. De voormalige doelman van De Graafschap en AGOVV botste in dienst van laatstgenoemde club eens lelijk tegen Wageningen-spits Hans Posthumus. Wiegink ging knock-out, vreesde het ergste en verkeerde in de kleedkamer lang in shocktoestand. De toegesnelde clubarts van Wageningen wist hem op te lappen en blijvende schade te voorkomen. 'Aan zijn behandeling heb ik mijn leven te danken', aldus Wiegink, 52 jaar na dato. Jaap Huurman kende het verhaal niet eens toen

hij zijn campagne voor Ab Wit aftrapte. Hij streeft op de eerste plaats naar erkenning van een legendarische clubvoorzitter én voetbalvisionair. In de vroege jaren zeventig, vlak na de introductie van de nacompetitie, werd de grondlegger nog regelmatig genoemd. Later vervaagde de aandacht. Eind jaren zeventig trad Wit terug bij Wageningen, omdat hij binnen het bestuur financiële roekeloosheid bespeurde. In 1992 zag hij zijn vrees uitkomen: Wageningen was failliet, hetgeen Wit diep betreunde. 'Het zou voor ons nooit wennen dat FC Wageningen niet meer in de uitslagen bij *Studio Sport* voorbijkwam', aldus zijn oudste dochter onlangs in een necrologie van *de Volkskrant*.

Huurman las het stuk ook en voelde het weer kriebelen. Wit verdient een groots eerbetoon, is zijn overtuiging. Het periodesysteem is nog altijd een pijler onder de Eerste Divisie en nacompetitie is niet weg te denken uit het Nederlandse voetbal, al is de vorm in de loop der jaren vaak gewijzigd. Het poulesysteem van weleer, menig romanticus denkt er met weemoed aan terug, heeft plaatsgemaakt voor knock-outwedstrijden. 'Maar alles is begonnen bij Ab Wit. Zijn idee stond aan de basis van de play-offs zoals we die nu kennen, ook in de Eredivisie.' Wit kreeg ooit een pondje palling aangeboden van FC Volendam, waarvoor de nacompetitie een zegen was. Maar verder hield het met de dankbaarheid van de Nederlandse clubs niet over, moppert Huurman. Het overlijden van Wit ging in de voetbalwereld geruisloos voorbij. 'Ik nam contact op met de dochter en vroeg of ze bezwaar zou hebben tegen een eerbetoon voor haar vader. Dat vond ze hart-

stikke mooi, want de familie voelde zich toch een beetje in de steek gelaten door de KNVB. Op een nietszeggend condoléancetje na, had de bond niks laten horen.’

Huurman schoot ogenblikkelijk in de actiemodus. Hij richtte een stichting op en formeerde met hulp van medesupporters als Van der Klift een werkgroep. Via-via benaderde hij Guus Hiddink en nog een aantal oud-profs, onder wie zijn zwager Eddy Sobczak en oud-Wageningers Gerdo Hazelhekke, Jan Menting en Dick Schoenaker en Jan van Halst. Die laatste speelde als jonge prof één seizoen op de Wageningse Berg. ‘Maar ook Jan heeft gouden herinneringen aan FC Wageningen én aan Ab Wit’, beweert Huurman. Van Halst, later aan de telefoon: ‘Eh, ik geloof dat ik commissielid ben, hè? Of was het ambassadeur? Voor Ab de Wit in ieder geval. Oh, Ab Wit. Ik heb de man nooit ontmoet. Máár: hij is heel belangrijk geweest. Een vergeten icoon van het Nederlandse voetbal. Hij heeft heel veel clubs hoop gegeven, met het bedenken van de nacompetitie. Clubs hadden altijd iets om voor te vechten: dat toetje’, gebruikt Van Halst het cliché dat menig uitzending van *Studio Sport* in het voorjaar haalde. ‘In mijn jaar bij Wageningen paktten we een periode-titel. We wonnen bij Excelsior met 0-1, doelpunt Jan Oosterhuis. Bij terugkeer op de Berg werden we opgewacht door wel dertig supporters. Een invasie, voor Wageningen-begrippen.’

De club van Ab Wit promoveerde twee keer via de nacompetitie, maar die laatste poging in 1990 eindigde roemloos. Twee jaar later was FC Wageningen geschiedenis, ook tot verdriet van Van Halst. Als middenvelder hield hij het vaak goed verborgen, maar ook in hem schuilt een romanticus. ‘Een tijdje terug moest mijn dochter hockeyen in Wageningen. Toen zij zich ging omkleden, ben ik naar de Berg gescheurd. Even door dat hek staren. Het blijft een bijzondere plek. Desolaat, maar wel mooi.’

Als het aan Huurman ligt, wordt volgend jaar bij de start van de play-offs op de Wageningse Berg een borstbeeld voor Ab Wit onthuld. Hij werkt samen met de Stichting Beroeps Organisatie Kunstenaars (BOK) en heeft de kosten becijferd op 30 duizend euro. Dat bedrag wil hij ophalen in de voetbalwereld. ‘Ik heb alle mogelijke partijen aangeschreven. Alle profclubs, alle supportersverenigingen, de KNVB.’ En? ‘Niets. Nou ja, één procent van het streefbedrag is binnen. Vijftig euro van mij, 250 van de gemeente Wageningen. Oh, en één Nederlandse club heeft ook 250 euro toegezegd, met het verzoek anoniem te mogen blijven. Omdat ze zich schamen, wellicht.

Dezelfde club haalt elk jaar tientallen miljoenen aan transferwinsten binnen.’ Het is toch best netjes dat Ajax in ieder geval iets heeft gedoneerd, zonder ervaring in de nacompetitie. ‘Ho ho’, zegt Huurman. ‘Ajax heeft ooit Champions League-voetbal behaald via play-offs. Indirect dankzij dokter Wit, dus. Ik vind dat elke club schatplichtig is aan de man. Letterlijk: ze hebben allemaal schatten verdiend. Aan recettes, tv-gelden, premies, noem maar op. Dan mag ik elke club nu toch zeker wel vragen om duizend euro te doneren voor een borstbeeld?’ Die buste gaat er komen, daar twijfelt Huurman niet aan. ‘Ik heb meer initiatieven in mijn leven genomen en die beginnen altijd klein.’

Hij heeft trouwens nieuws: naast het beeld komt er ook een jaarlijkse herdenkingswedstrijd voor Ab Wit op de Wageningse Berg. ‘Tussen de beste amateurspelers van Wageningen en een afvaardiging van alle teams die deelnemen aan de play-offs. Dat kunnen supporters zijn, maar misschien ook wel spelers.’ In het leven van Jaap Huurman is niets onmogelijk. ‘Ja heb ik, nee kan ik krijgen. Daarover gesproken: kan VI vanaf nu elke week een teller publiceren met het bedrag dat is opgehaald voor Ab Wit? Zal toch wel?’

Erelid Hiddink ondersteunt de missie vanaf zijn vakantieadres in Frankrijk: ‘Mannen met vernieuwende ideeën moet je koesteren. Vrouwen ook.’ Lachend: ‘Zo dan: mensen met of zonder baarmoeder, die iets bijzonders hebben gedaan, verdienen een eerbetoon. Ab Wit ook. Zeker op die Berg in Wageningen, een speciale plek in het Nederlandse voetbal. Fijn stadion-

FC Wageningen in het seizoen 1980/81.

Bovenaan vanaf links: Peter van der Leij, Zeger Tollenaar, Jos Hendriks, Harry Suveen, Peter Heemskerk, Edmar van de Weerd, en Peter Eikelboom. Midden: manager Sjaak van den Helder, assistent-trainer Henk Boersma, Teus van der Sluis, Hans van Heerde, Peter Gardien, Eus van Vijfeijken, masseur Sjaak Ignatius en trainer Nol de Ruiter. Vooraan: verzorger Evert Fremouw, Fred Jansen, Gerrit Meijering, Tjeerd van 't Land, Rob McDonald, Gerdo Hazelhekke en Cees van den Berg.

FOTO: VOETBAL INTERNATIONAL

De dokter was populair, óók vanwege zijn frikadellen en kroketten

netje. Oud is leuk, in dezen. Ik heb er met De Graafschap hete halve-Gelderse derby's gespeeld, dat waren altijd goeie gevechten. Bijzondere club, mooie historie. Een beeld voor dokter Wit is gepast.’

Huurman woonde enige tijd in Arnhem en ging daar met zijn zoon mee naar de lokale profclub. Hij zit tegenwoordig op de tribune bij Vitesse, maar vond nooit meer terug wat hij verloor. De hunkering is in de loop der jaren alleen maar groter geworden. Van der Klift begrijpt niet dat Huurman zich heeft ingelaten met Vitesse, de vroegere rivaal. ‘Toen mijn vader daar na het faillissement van Wageningen een seizoenkaart kocht, heb ik een maand niet met hem gepraat.’ Huurman herinnert zich de vroegere Rijnderby's nog goed. ‘Vanaf Heelsum stonden de auto's langs de weg!’ Het gesprek dwaalt af. Naar Charley van der Weerd, de tragiek van Tommie Krommendijk, de gemoedelijkheid en saamhorigheid op de tribunes, de zinding tijdens nacompetitiewedstrijden, de twee promotiefeesten in de jaren zeventig. Naar vroeger, zoals alle wegen onherroepelijk naar vroeger leiden. ‘De pijn blijft’, zegt Van der Klift. ‘Dat heeft ook te maken met hoe dat faillissement is verlopen. Er zit nog veel oud zeer, ongenoegen.’ Huurman, grimmig: ‘Het ging om 125 duizend gulden... De overheid deed niets. Ondertussen discussieerden ze in de provincie wel over miljoenensteun aan Vitesse. Grmbl.’ ‘Je kunt het niet meer terugdraaien’, sust Van der Klift. Huurman bijt in zijn koffiebekertje. ‘Hm, hm, nou ja. De onrechtvaardigheid wel een beetje. Door Dokter Wit veren in de kont te steken. Daarmee houden we hem, en FC Wageningen, in ere. Zoals het hoort.’

